આજકાલ હું મનનું કહ્યું કરું છું

આજકાલ હું મનનું કહ્યું કરું છું
કૉફી ભરેલા મોટા મગથી
હાથને
અને
ફૈઝની નજમોથી
મારો માંહ્યલો શેકું છું...

રોજ સવારે –
છાપાંમાં છપાયેલા સમાચારો પર
નિરાંતે દલીલો કરું છું
સરસોંનું શાક
અને ચીલ-ભાજીની રોટલી
ક્યારેક ગોળ તો
ક્યારેક લીલા મરચાંની મોજ માણું છું
મારી બારીમાં મૂકેલા કૂંડામાં
વાવેલી ખેતીને
પાણીથી સિંચું છું
સાંજે -
રખડુંની જેમ ફરતાં ફરતાં
વૃક્ષોની ટોચે બેઠેલી
ચકલીઓનો કલરવ સાંભળું છું
ક્યારેક
ભરબપોરે
મિત્રોનો હાથ ઝાલી
મારા ગલી-મહોલ્લાની
વાતોથી વીંટળાઉં છું

વધ્યાં ઘટ્યાં વૃક્ષો પર

પંખીઓ માળો ગૂંથી શકે
એવા પ્રયાસોમાં સામેલ થાઉં છું
સાંજ વીત્યે –
મારા ગામની માટીને
દૂરથી જ પંપાળું છું

મારા મિત્રો કહે છે –
આજકાલ હું કંઈ જ નથી કરતી!
કારણ કે –
આજકાલ હું મારા મનનું કહ્યું કરું છું...

વારસો

વારસામાં મળે છે –
ચૂલો
વાસણો – સાડીઓ
સોનું - ચાંદી
ગળામાં ઝૂલતી 'વરમાળા'
કાંડું દબાવી દબાવીને પહેરાવેલા 'ચૂડલા'
અને ઢગલો બંગડીઓ
પગની આંગળીઓને
જકડી નાખતાં 'વીંછિયા'
ગાલોને લાલ કરતો રંગ
નાક વીંધતી 'નથણી'
પેટીમાં બંધ 'દહેજ'
કાનોમાં ગણગણતી શિખામણો -
કોઈ પણ પરિસ્થિતિમાં રહેવાની ચેતવણી,
અણીદાર શબ્દો સહી લેવાની કળા...
પણ
માએ
આવા વારસામાંથી
રાખી હતી બાકાત મને!

ચાકથી આંચ

કાયમ
કુંભારના ઘેર થઈને
જતી હતી ખેતરમાં
ચાકે ચડેલી માટી
હાથમાં લઈ
ગોળ ગોળ ફેરવતી હતી
હંમેશાં એક સવાલ –
કુંજો - માટલું - કોડિયાં
માટી બનાવે છે કે બનાવે છે હાથ?
નાનીનું એ જ હાસ્ય
અને રોકડિયો જવાબ –
ન માટી, ન હાથ
બધુંય બનાવે છે આગ
તપે છે માટી
તેથી જ તો બને છે
નહીં તો તૂટી જઈને
ભળી રહેત માટીમાં જ
આગ
તપાવે છે
બાળે છે
ભઠ્ઠીમાં નાખેલા એક એક ઢાંચાને
બનાવે છે પાકટ.

વળી મારો સવાલ –
પણ આગ તો રાખ કરી નાખે છે બધુંય!
ઉદ્દંડ બની
ઘર, ગામ, ખેતર, દેહ
બાળી મૂકે છે બધુંય

નાનીનો ફરી જોરદાર જવાબ –
આગ જ બનાવે છે બધુંય!
દીવામાં ઊતરે છે
ત્યારે પ્રાર્થના બની જાય છે
અને દેહમાં ફેલાય છે
ત્યારે સમગ્ર સૃષ્ટિ બની જાય છે
તારી અંદર –
સાચવી રાખજે આગ
તો જ બની શકીશ
નહીં તો રહી જઈશ
જીવનભર માટી
તારી અંદર સાચવી રાખજે એક આગ...